

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКЕ ОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ

РІШЕННЯ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ

16 серпня 2016 р.

№19-ріш

Справа №2-26.213/25-2016

**Про порушення законодавства
про захист економічної конкуренції
та накладення штрафу**

Адміністративна колегія Миколаївського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши матеріали справи №2-26.213/25-2016 про порушення законодавства про захист економічної конкуренції житлово-комунальним підприємством "Миколаївське",

ВСТАНОВИЛА:

За результатами збирання та аналізу доказів у справі №2-26.213/25-2016 про порушення законодавства про захист економічної конкуренції відносно **житлово-комунального підприємства "Миколаївське"**, розпочатої розпорядженням адміністративної колегії Миколаївського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України від 23.05.2016 №26-р за ознаками порушення, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», а саме: зловживання монопольним (домінуючим) становищем у вигляді дій суб'єкта господарювання, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку, встановлено наступне.

Згідно частини четвертої статті 4 Закону України «Про захист економічної конкуренції» державний контроль за додержанням законодавства про захист економічної конкуренції, захист інтересів суб'єктів господарювання та споживачів від його порушень здійснюється органами Антимонопольного комітету України.

Відповідно до частини першої статті 2 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» державна політика у сфері житлово-комунальних послуг базується, зокрема на принципі створення та підтримання конкурентного середовища при виробленні та наданні житлово-комунальних послуг, забезпечення контролю у сфері діяльності природних монополій.

Таким чином, органи Антимонопольного комітету України також здійснюють забезпечення конкурентного середовища при здійсненні суб'єктами господарювання діяльності у сфері надання житлово-комунальних послуг на засадах пріоритету прав споживачів.

Відповідно до пункту 12 статті 17 Закону України "Про Антимонопольний комітет України" Миколаївським обласним територіальним відділенням Антимонопольного комітету України (надалі – Відділення, територіальне відділення) здійснюється дослідження діяльності учасників ринку надання житлово-комунальних послуг, зокрема послуг з централізованого

водопостачання та водовідведення, з теплопостачання на предмет дотримання ними вимог законодавства про захист економічної конкуренції.

Одним із учасників цих ринків є **житлово-комунальне підприємство "Миколаївське"** (57262, Миколаївська обл., Вітовський р-н, с. Миколаївське, вул. Леніна, 61, код ЄДРПОУ 31757814) (надалі – ЖКП "Миколаївське", Підприємство, Відповідач).

ЖКП "Миколаївське" є юридичною особою та діє на підставі Статуту, затвердженого рішенням XXI сесії VI скликання Миколаївської сільської ради від 15.08.2001 №13, зареєстроване Жовтневою райдержадміністрацією Жовтневого району Миколаївської області відповідно до розпорядження від 04.01.2002 №3р за №0010001. Свідectво про державну реєстрацію юридичної особи серії АОО №511332, номер запису про включення відомостей в ЄДР 1 511 120 0000 000524.

Підприємство надає послуги з централізованого водопостачання відповідно до ліцензії серії АЕ №186442, виданої Миколаївською обласною державною адміністрацією 27.01.2014, строк дії ліцензії з 24.01.2014 по 24.01.2019.

Частиною п'ятою (що була доповнена Законом України "Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення розрахунків за енергоносії" від 10.04.2014 №1198-VII) статті 19 Закону України "Про житлово-комунальні послуги" та п. 1.3. Порядку визначення виконавця житлово-комунальних послуг, затвердженого наказом Держжитлокомунгоспу України від 25.04.2005 №60 (зі змінами, внесеними Наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 13.10.2014 №279) визначено, що *"виконавцем послуг з централізованого постачання холодної води та послуг з водовідведення (з використанням внутрішньобудинкових систем) для об'єктів усіх форм власності є суб'єкт господарювання, що провадить господарську діяльність з централізованого водопостачання та водовідведення."*

При цьому у пункті 1.5. цього Порядку визначення виконавця житлово-комунальних послуг передбачено, що *"Виконавцем житлово-комунальних послуг, визначених у пункті 1.1 Порядку, може бути суб'єкт господарювання, предметом діяльності якого є надання відповідних житлово-комунальних послуг та який може забезпечити виконання обов'язків, визначених у частині другій статті 21 Закону України "Про житлово-комунальні послуги"*.

Отже, ЖКП "Миколаївське" є суб'єктом господарювання в розумінні статті 1 Закону України "Про захист економічної конкуренції".

Відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 №49-р та зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 01.04.2002 за № 317/6605 (надалі – Методика), територіальним відділенням проведено дослідження становища ЖКП "Миколаївське" на ринках надання послуг з централізованого водопостачання та водовідведення.

Відповідно до пункту 5.1. Методики товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.

Пунктом 1.3. Методики визначено ринок товару (товарний ринок) – сфера обороту товару (взаємозамінних товарів), на який протягом певного часу і в межах певної території є попит і пропозиція.

Таким чином, **товарними межами ринку** є послуги з централізованого водопостачання.

Територіальні (географічні) межі ринку певного товару відповідно до пункту 6.1. Методики визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої, з точки зору споживача, придбання товарів є неможливим або недоцільним.

Відповідно до пункту 1.3. Методики територіальними (географічними) межами ринку є територія зі сферою взаємовідносин купівлі-продажу товару (групи товарів), в межах якої

споживач може задовольнити свій попит на певний товар, і яка може бути, як правило, територією держави, області, району, міста тощо або їхніми частинами.

ЖКП "Миколаївське" здійснює свою господарську діяльність на території Миколаївської сільської ради та відповідно до Статуту є комунальною власністю Миколаївської територіальної громади

Отже, **територіальними (географічними) межами** ринку послуг з централізованого водопостачання є територія села Миколаївське у Вітовському районі Миколаївської області, де розташовані мережі, що належать або використовуються (експлуатуються) ЖКП "Миколаївське" для надання послуг з централізованого водопостачання абонентам (споживачам) Підприємства, оскільки отримання цих послуг за вказаними межами є економічно недоцільним.

Споживачами послуг ЖКП "Миколаївське" є населення та суб'єкти господарювання.

Згідно пункту 7.1. Методики часові межі ринку визначаються як проміжок часу, протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями і споживачами утворює ринок товару із сталою структурою. **Часовими межами ринків визначено 2014, 2015 роки та до теперішнього часу 2016 року.**

Бар'єрами для вступу на ринок потенційних конкурентів є: економічні обмеження, пов'язані з необхідністю залучення значних коштів для придбання відповідного обладнання для організації надання послуг з централізованого водопостачання, необхідне отримання відповідної ліцензії, тощо.

Отже, відповідно до абзацу другого частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» ЖКП "Миколаївське" є **таким, що протягом 2014, 2015 років та до теперішнього часу 2016 року у територіальних (географічних) межах села Миколаївське Вітовського району Миколаївської області, де розташовані мережі, що належать або використовуються (експлуатуються) ЖКП "Миколаївське" для надання послуг з централізованого водопостачання, займає монопольне (домінуюче) становище на ринку надання послуг з централізованого водопостачання, як таке, що не має на цьому ринку жодного конкурента.**

Організація надання послуг з централізованого водопостачання врегульовано Законами України "Про житлово-комунальні послуги" (надалі – закон про ЖКП), "Про питну воду та питне водопостачання", Правилами надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України 21 липня 2005 року №630 (надалі – Правила надання послуг) та інші.

В п.1 Правил надання послуг зазначено: „Ці Правила регулюють відносини між суб'єктом господарювання, предметом діяльності якого є надання житлово-комунальних послуг (далі - виконавець), і фізичною та юридичною особою (далі - споживач), яка отримує або має намір отримувати послуги з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення (далі - послуги)”.

Згідно пункту 8 Правил надання послуг, "Послуги надаються споживачеві згідно з договором, що оформляється на основі типового договору про надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення (далі - договір)

Також Правилами надання послуг було затверджено **Типовий договір про надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення** (надалі – Типовий договір).

У випадку укладання договорів на житлово-комунальні послуги слід дотримуватися умов Типових договорів, затверджених відповідними постановами Кабінету Міністрів України, відхилятися від яких не можна. Типовими договорами передбачені такі сторони, як споживач, зокрема, юридична особа, та виконавець послуг (юридична особа, що виконує та/або надає житлово-комунальні послуги, тобто у випадках, коли надання таких послуг є предметом його діяльності).

Згідно абзацу 4 частини четвертої статті 179 Господарського кодексу України, при укладенні господарських договорів сторони можуть визначати зміст договору на основі типового договору, затвердженого Кабінетом Міністрів України, чи у випадках, передбачених законом, іншим органом державної влади, коли **сторони не можуть відступати від змісту типового договору, але мають право конкретизувати його умови.**

Згідно частини третьої статті 184 Господарського Кодексу України, укладення господарських договорів на основі примірних і типових договорів повинно здійснюватися з дотриманням умов, передбачених статтею 179 цього Кодексу, не інакше як шляхом викладення договору у вигляді єдиного документа, оформленого згідно з вимогами статті 181 цього Кодексу та відповідно до правил, встановлених нормативно-правовими актами щодо застосування примірного або типового договору.

Під час дослідження, відділенням було проведено аналіз договорів про надання послуг на водопостачання, укладених між ЖКП "Миколаївське" та споживачами цих послуг щодо дотримання при укладанні договорів законодавства про захист економічної конкуренції.

У процесі цього дослідження територіальним відділенням було виявлено, що у **договорах про надання послуг з водопостачання зі споживачами, укладених ЖКП "Миколаївське", відсутні деякі істотні умови**, що стосуються прав та обов'язків споживачів та виконавців, порядку перерахунку розміру плати за послуги в разі їх ненадання або надання не в повному обсязі, зниження їх якості, передбачені чинним законодавством та Типовим договором.

Відповідно до положень статті 638 Цивільного кодексу України, продубльованих статтею 180 Господарського кодексу України, істотними умовами договору є умови про предмет договору, умови, що визначені законом як істотні або є необхідними для договорів даного виду, а також усі ті умови, щодо яких за заявою хоча б однієї із сторін має бути досягнуто згоди.

1) Так, відповідно до наданих Підприємством 22.01.2016 (вх. №80-03/102) матеріалів на вимогу Відділення від 29.12.2015 №2-292/80-2001/2, встановлено, що в умовах договорів зі споживачами (населенням):

- договір №371 від 01.2016 з кожним окремим споживачем: Коханевич М.С. (вул. І.Франка, 1), Мусин Т.П. (вул. Леніна, 56), Янченко Л.М. (вул. І.Франка, 3), Щодин М.С. (вул. Радянська, 4), Бойчук Ю.І. (вул. Будьонного, 10);

- договір №371164 від 2011 року з Шкуренко В.Ф. (вул. Молодіжна, 27);

- договір №371294 від 2011 року з Карпенко В.І. (вул. Ювілейна, 14);

- договір №371335 від 2011 року з Тюник П.Д. (вул. І.Франко, 16);

- договір №371270 від 2011 року з Мороз В.В. (вул. Будьонного, б/н);

- договір №371248 від 2011 року з Головіною Н.С. (вул. Заводська, 8),

а саме підпунктом 2 пункту 5 передбачено, що *"Послуги оплачуються у місцевому відділенні Укрпошти"*.

Разом з тим, слід зауважити, що у договорах з іншими групами споживачів (бюджетні установи та інші):

- договір №6 від 12.01.2014 з ПП Мельник В.Ф. (вул. Леніна, 61) (надалі – договір №6);

- договір №8 від 12.01.2014 з СПД Скрипник С.В. (вул. Радянська, 56) (надалі – договір №8);

- договір №3 від січня 2014 року з Миколаївською сільрадою (вул. Леніна, 61) (надалі – договір №3);

- договір №4 від 02.01.2014 з Жовтневим РМЦ ПМСД (вул. Радянська) (надалі – договір №4)

передбачено пп. 2 п. 3, що *"Послуги оплачуються перерахуванням коштів на розрахунковий рахунок виконавця."*

А за умовами пп. 2 п. 4 договору №5 від 12.01.2014 з ПП Голубченко А.П. (вул. Радянська) *"Послуги оплачуються готівкою або перераховуються на розрахунковий рахунок."*

Зазначене свідчить, що при здійсненні розрахунків зі споживачами групи "населення", ЖКП "Миколаївське" обрано окремого суб'єкта господарювання, який може приймати платежі.

Проте, умовами Типового договору не передбачено зобов'язання конкретного визначення у договорі установи, через яку необхідно здійснювати оплату за спожиті послуги, а зазначаються лише банківські реквізити та найменування банківської установи, через яку Виконавець має можливість отримувати кошти за надані споживачам послуги. Так, умовами Типового договору визначено:

"10. Послуги оплачуються _____
(готівкою або в безготівковій формі)
13. Плата за послуги вноситься на рахунок із спеціальним режимом використання _____"
(банківські реквізити) (найменування банківської установи)

Така невідповідність умов договорів про надання послуг водопостачання зі споживачами групи "населення" умовам Типового договору, в частині визначення у договорі конкретної установи для оплати за комунальні послуги, може призвести до ущемлення інтересів споживачів шляхом обмеження, звуження їх прав при виборі фінансової установи для оплати платежів за отримані послуги, а з іншого боку є ознакою того, що Підприємством надано переваги Укрпошті, що обмежує на цьому ринку конкурентоспроможність інших суб'єктів господарювання, які також можуть надавати послуги з отримання комунальних платежів.

2) Відповідно до положень частини першої статті 26 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» до істотних умов договорів на надання житлово-комунальних послуг відносяться, зокрема, вичерпний перелік житлово-комунальних послуг, тарифи та їх складові на кожен з цих послуг, загальна вартість послуг. Проте, в умовах вищенаведених договорів із населенням на момент укладання договору відсутні інформація про рівень затверджених тарифів на послугу з централізованого водопостачання для конкретної категорії споживача, відсутня щомісячна загальна вартість послуги, з урахуванням нормативів (норм) споживання, в залежності від його умов помешкання, що суперечить пунктам 5 та 6 Типового договору.

Зазначене свідчить, що *споживач, в даному випадку населення, знаходиться в невіданні своїх фінансових обов'язків по договору*, і, бажаючи отримати вказану послугу, не маючи альтернативи, *вимушений укласти договір у запропонованій Підприємством редакції*, і як наслідок *сплачувати за отримані послуги* відповідно до розрахованих Підприємством нарахувань, *не звертаючи уваги на суми виставлених Підприємством рахунків*.

Укладаючи договори у такій редакції, не включаючи істотних умов, передбачених Типовим договором, Підприємство має змогу уникнути зобов'язань щодо здійснення перерахунку вартості послуг, наприклад, у випадках ненадання послуги під час планових або аварійних ремонтних робіт, технічно несправних санітарно-технічних приладів, пристроїв, обладнання та засобів обліку, що впливають на розмір плати за послуги.

Тобто, такі умови договорів призводять до ущемлення прав споживачів, тому як фактично звужують права та гарантований захист прав споживачів.

3) Окрім цього, Відділенням встановлено що, у договорах з іншими групами споживачів (бюджетні установи та інші) також відсутні істотні умови договору, які передбачені у Типовому договорі та умовами законодавства. Так: у вищенаведених договорах №8, №5, №6 та №4 відсутні такі зобов'язання виконавця:

7) *повідомляти споживача про плановану перерву в наданні послуг через засоби масової інформації, а також письмово не пізніше ніж за 10 днів до її настання (крім перерви, що настає внаслідок аварії або дії непереборної сили) із зазначенням причини та часу перерви в наданні послуг;*

Відсутність відповідних обов'язків виробника/виконавця вказаних послуг в положеннях Договору, може стати наслідком порушення господарсько-побутових планів Замовника, його поточної трудової діяльності. Вкотре, Споживач буде вимушений без попередження прийняти факт відсутності водопостачання, або ж необхідності негайного надання доступу до приміщення задля проведення певних робіт виконавцем послуг.

12) усувати аварії та інші порушення порядку надання послуг, а також виконувати заявки споживачів у строк, установлений законодавством і цим договором;

Неврахування Виконавцем послуг у Договорі цього положення Типового договору може призвести до ущемлення інтересів замовників шляхом відсутності водопостачання у споживача, завдання їм збитків, а також неврегулювання питання відповідальності сторін за наслідки аварії.

13) вести облік скарг (заяв, вимог, претензій) споживачів щодо кількості та якості надання послуг, а також облік їх виконання;

Неврахування такої умови у Договорі може призвести до негативних наслідків для Споживача, який, зокрема через свою необізнаність, може не скористатись законним правом оскаржувати дії виконавця послуг, надсилати звернення (заяви, скарги, претензії) до компетентних органів. Крім того, не зазначення відповідного обов'язку Виконавця свідчить про відсутність документальної фіксації факту створення/написання звернення заявником, що позбавляє Споживача права на звернення із даною скаргою до відповідних компетентних органів, судових інстанцій; та права вимагати належного розгляду цієї скарги Виконавцем.

15) звільняти від плати за послуги у разі їх ненадання та виплачувати компенсацію за перевищення строків проведення аварійно-відбудовних робіт;

Відсутність такого обов'язку фактично створює ситуацію, в якій Виконавцем послуга з водопостачання належним чином не надається, однак Споживач вносить оплату в повному обсязі.

Окрім того, Виконавець уникає тягара відповідальності за несвоєчасність проведення робіт, шляхом виплати належної Замовнику компенсації.

17) своєчасно проводити за власний рахунок роботи з усунення виявлених несправностей, пов'язаних з отриманням послуг, що виникли з його вини. Проте, договір №5 містить цю умову.

За відсутності такого обов'язку Виконавець має можливість не проводити жодних робіт, спрямованих на усунення несправностей, може перекладати тягар матеріальних витрат на споживача, або ж взагалі призвести до створення безконтрольної ситуації, в якій споживачу спричиняється шкода, оскільки в належний спосіб послуга з водопостачання одержуватись не буде.

18) відшкодовувати збитки, завдані майну та/або приміщенню споживача внаслідок неналежного надання або ненадання послуг.

Неврахування такої істотної умови в Договорі може призвести до того, що Виконавець послуг знімає з себе будь-яку відповідальність за будь-які неправомірні дії, якими Споживачу (його майну та/або приміщенню) було нанесено шкоду, а Споживач позбавляється належної йому за законом компенсації за шкоду, нанесену Виконавцем.

19) сплачувати споживачу неустойку (штраф, пеню) у разі ненадання послуг або надання послуг неналежної якості у порядку та у випадках, передбачених законодавством і цим договором;

Отже, Виконавець вкотре знімає з себе встановлену законодавством відповідальність, зокрема, за неналежне надання послуги, створюючи для споживача умови безправності.

20) виконувати інші обов'язки відповідно до законодавства та цього договору.

Відсутність такої, на перший погляд загальної умови в Договорі, тим не менш також матиме наслідком обмеження можливостей Замовника вимагати від Виконавця вчинення дій, обов'язковість яких визначена положеннями чинного законодавства.

У вищенаведених договорах №8, №5, №4 та №6 відсутній такий вид відповідальності виконавця, що передбачений умовами Типового договору:

2) надання послуг не в повному обсязі, зниження їх якості, зокрема зниження їх кількісних та/або якісних показників - шляхом зменшення розміру плати та виплати споживачеві компенсації за перевищення строків проведення аварійно-відбудовних робіт у розмірі, встановленому законодавством, _____ відсотків місячної плати за послугу за кожену добу її ненадання.

Отже, користуючись необізнаністю споживача, його непрофесіоналізмом у сфері надання комунальних послуг, Підприємство пропонує споживачу форму договору з умовами, де значно розширено можливості Виконавців щодо своєчасного проведення аварійних та ремонтних робіт, своєчасного реагування на звернення споживачів, та не можуть забезпечити і гарантувати придбання та отримання послуги законними способами, належної якості та в обсязі, що забезпечує рівень споживання, достатній для підтримання здоров'я і життєдіяльності споживача.

При цьому, умови, що запропоновані Підприємством споживачу у вищенаведених договорах, за будь-які неправомірні дії Виконавця позбавляють споживача можливості одержати встановлені законодавством можливі компенсації, відшкодування майнових збитків.

4) Також, у вищенаведених договорах №8, №5, №4 та №6 надзвичайно спрощений порядок встановлення факту неналежного надання або ненадання послуг та розв'язання спорів. Так, зазначеним договором передбачено лише пунктом 10 "Порядок розв'язання спорів", зокрема, "у разі порушення виконавцем умов договору споживач викликає представника виконавця для складання та підписання акта-претензії споживача, в якому зазначаються строки, види порушень кількісних та якісних показників послуг тощо". Тоді як, умовами Типового договору передбачено цілий розділ "Порядок встановлення факту неналежного надання або ненадання послуг та розв'язання спорів" з семи пунктів (п. 23-п. 29), де визначено інформацію про направлення належного звернення споживача до виконавця задля своєчасного фіксування факту неналежного надання або ненадання послуг, є посилення на форму акту-претензії, яку наведено у додатку 2 до Правил надання послуг, а також право споживача на досудове розв'язання спору шляхом задоволення пред'явленої претензії.

Отже, такі спрощенні умови договору у вигляді порядку розв'язання спорів фактично зневолювали передбачений умовами Типового договору порядок встановлення факту неналежного надання або ненадання послуг. Такі умови договору призводять до ущемлення інтересів споживачів зазначених послуг та обмеження їх можливості з економії коштів та уникнення створення заборгованості у вигляді необізнаності щодо правильності фіксування факту неналежного надання або ненадання послуг, правильності складання, підписання та реєстрації акту-претензії, що в подальшому може призвести до негативних наслідків розв'язання таких спорів у суді.

5) У вищенаведених договорах №8, №5, №4 та №6 відсутня така умова дострокового розірвання договору, як невиконання умов договору сторонами договору, що передбачена умовами Типового договору.

Тобто, умовами наведених договорів зі споживачами **фактично виключене право споживача**, у разі якщо Виконавець не дотримується умов договору, в результаті чого можливе завдання шкоди споживачу у вигляді знищення або пошкодження його майна, втрати здоров'я, загрози життєдіяльності, **а у поєднанні з іншими способами захисту, наприклад, стягнення збитків та неустойки, які також не враховано у цих договорах, обмежено і можливий захист інтересів власників суб'єктивного права (споживача) у вигляді припинення порушення його права на майбутнє або взагалі усунення загрози його порушення.**

Отже, укладаючи договори у такій редакції, не включаючи істотних умов, передбачених Типовим договором, Виконавець (Підприємство) має змогу уникнути виконання деяких перелічених вище зобов'язань, висуває окремі умови, відповідно до яких штучно збільшуються права виконавця послуг за рахунок зайвих зобов'язань споживачів,

які в свою чергу, звужують права та гарантований захист прав та інтересів споживачів порівняно із положеннями Типового договору.

Наслідком таких дій Підприємства є **ущемлення чи можливість ущемлення інтересів споживача послуг з централізованого водопостачання**, що є однією із кваліфікуючих ознак порушення законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді зловживання монопольним становищем на ринку.

Тобто, такі дії Підприємства характеризують поведінку монополіста на ринку та свідчать про використання ним свого становища задля більш швидкого, легкого, прямого вирішення спірних питань, що могли виникнути у договірних відносинах між Підприємством та споживачем його послуг, замість вирішення таких питань у відповідності до вимог чинного законодавства.

Таким чином, дії ЖКП "Миколаївське", які полягають в укладанні договорів зі споживачами на надання послуг з водопостачання у редакції, що не відповідає вимогам чинного законодавства та може призвести до ущемлення інтересів споживачів, є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», а саме:

- зловживання монопольним (домінуючим) становищем у вигляді дій суб'єкта господарювання, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Відповідно до статті 42 Конституції України держава забезпечує захист конкуренції у підприємницькій діяльності. **Не допускаються зловживання монопольним становищем на ринку**, неправомірне обмеження конкуренції та недобросовісна конкуренція.

Згідно частини п'ятої статті 13 ЦКУ **не допускаються** використання цивільних прав з метою неправомірного обмеження конкуренції, **зловживання монопольним становищем на ринку**, а також недобросовісна конкуренція.

Відповідно до частини першої статті 13 Закону України „Про захист економічної конкуренції” (далі – Закон) зловживанням монопольним становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести, зокрема, до ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Відповідно до частини третьої статті 13 Закону України "Про захист економічної конкуренції", зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку забороняється і тягне за собою відповідальність згідно із законом.

Зловживання монопольним (домінуючим) становищем, згідно пункту 2 статті 50 Закону, є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, відповідальність за яке передбачена статтею 52 даного Закону, у вигляді накладення штрафу.

Однією із кваліфікуючих ознак зловживання монопольним становищем на ринку є ущемлення (чи можливість ущемлення) інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів.

Відповідно до формулювань частини 1 статті 13 Закону України "Про захист економічної конкуренції", експлуатуючу поведінку домінуючого суб'єкта господарювання (монополіста) тобто поведінку, яка завдає шкоди інтересам інших суб'єктів господарювання або споживачів, слабку позицію яких використовує домінуючий суб'єкт господарювання на власну користь, можна кваліфікувати як зловживання тоді, коли така поведінка була б неможливою за умов існування значної конкуренції на ринку. Метою цього положення Закону є врегулювання ситуацій, в яких через відсутність альтернативних джерел постачання товарів чи послуг, що задовольняли б попит за нормальними цінами та умовами торгівлі, або альтернативних покупців, які могли б придбати достатню кількість таких товарів, а домінуюча компанія стає для покупців єдиним торговельним партнером, стосунків з яким неможливо уникнути. За таких умов інші суб'єкти господарювання, споживачі потребують

спеціального правового захисту від несправедливого ставлення до них, оскільки сам ринковий механізм з адекватним рівнем конкуренції вже не функціонує і не може захистити їх належним чином. Тому Закон України "Про захист економічної конкуренції" примушує домінуючі фірми поводитися так, як вони поводитись би за умов існування значної конкуренції.

Функції такого спеціального правового захисту покладено на Антимонопольний комітет України і його територіальні органи, та виконуються шляхом, зокрема розслідування справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді зловживання монопольним становищем та сприяння відновлення прав та інтересів споживачів.

Листом територіального відділення від 05.08.2016 №2-292/80-1088 на адресу **житлово-комунального підприємства "Миколаївське"** було направлено копію **подання з попередніми висновками у справі №2-26.213/25-2016** від 02.08.2016 №2-06/190-пв. Відповідно до рекомендованого повідомлення про вручення поштового відправлення (штрих-код 5400128370400), зазначений лист відділення було особисто отримано адресатом - ЖКП "Миколаївське" 09.08.2016 року. На даний час від ЖКП "Миколаївське" на вказане подання з попередніми висновками у справі №2-26.213/25-2016 на адресу територіального відділення не надійшло будь-яких заперечень чи пояснень.

Разом з цим, на засіданні адміністративної колегії Миколаївського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України з боку відповідача було надано усні пояснення. Так, представником відповідача Мулик А.В. (довіреність від 11.08.2016 №1) було зазначено, що з боку Підприємства не дотримано форми укладених зі споживачами договорів на надання послуг з централізованого водопостачання до форми Типового договору про надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення, тому як застосування останнього в роботі ЖКП "Миколаївське" є (дослівно) "незручним та неможливим". Повідомлено, що на даний час населенням здійснюються платежі не лише через відділення УДППЗ "Укрпошта", а й через різні банківські установи, що враховується Підприємством при зарахуванні коштів як оплата за надані послуги з централізованого водопостачання. Також представником відповідача підтверджено, що у разі ненадання зазначених послуг, зокрема при здійсненні ремонтних робіт чи аварійно-відбудовних робіт понад строк установлені законодавством перерахунки споживачам не здійснювались. Інших пояснень, заперечень по суті порушення представником відповідача зазначено не було.

За вчинення порушення, передбаченого пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», відповідно до абзацу другої частини першої, абзацу другої частини другої статті 52 цього Закону, органи Антимонопольного комітету України накладають штрафи на суб'єктів господарювання – юридичних осіб у розмірі до десяти відсотків доходу (виручки) суб'єкта господарювання від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за останній звітний рік, що передував року, в якому накладається штраф.

Розмір чистого доходу (виручки) Житлово-комунального підприємства "Миколаївське" від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) згідно наданого листом Підприємства від 13.06.2016 №45 звіту про фінансові результати за 2015 рік, (код рядка 2000), складає 487,9 тисяч (чотириста вісімдесят сім тисяч дев'ятсот) гривень.

При визначенні розміру штрафу враховано наступні обставини, зокрема:

- в ході розгляду справи Підприємство співпрацювало з територіальним відділенням;
- порушення законодавства про захист економічної конкуренції на даний час триває;
- Підприємство раніше не притягувалось Миколаївським територіальним відділенням до відповідальності за порушення законодавства про захист економічної конкуренції;
- відповідно до звіту про фінансові результати за 2015 рік ЖКП "Миколаївське" отримало збиток від господарської діяльності у розмірі 36,0 тисяч гривень;
- пояснення з боку відповідача.

Враховуючи наведене, керуючись статтею 14 Закону України "Про Антимонопольний комітет України", статтею 48 Закону України "Про захист економічної конкуренції", пунктом 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 №32-р, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за №291/5482, зі змінами і доповненнями, пунктом 32 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19.04.1994 №5, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 06.05.1994 №90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29.06.1998 №169-р) із змінами і доповненнями, адміністративна колегія Миколаївського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

ВИРІШИЛА:

1. Визнати, що житлово-комунальне підприємство "Миколаївське", код ЄДРПОУ 31757814 (адреса: 57262, Миколаївська обл., Вітовський р-н, с. Миколаївське, вул. Леніна, 61) протягом 2014, 2015 років та до теперішнього часу 2016 року у територіальних (географічних) межах села Миколаївське Вітовського району Миколаївської області, де розташовані мережі, що належать або використовуються (експлуатуються) ЖКП "Миколаївське" для надання послуг з централізованого водопостачання, займає монопольне (домінуюче) становище на ринку надання послуг з централізованого водопостачання, як таке, що не має на цьому ринку жодного конкурента.

2. Визнати дії житлово-комунального підприємства "Миколаївське", які полягають в укладанні договорів зі споживачами на надання послуг з централізованого водопостачання у редакції, що не відповідає вимогам чинного законодавства, та можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України "Про захист економічної конкуренції", а саме: зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку у вигляді дій суб'єкта господарювання, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

3. За вчинення порушення, визначеного у пункті 2 цього рішення, накласти на житлово-комунальне підприємство "Миколаївське" штраф у відповідності до абзацу другого частини першої, абзацу другого частини другої статті 52 Закону України "Про захист економічної конкуренції" у розмірі 40 000 (сорок тисяч) гривень.

4. Зобов'язати житлово-комунальне підприємство "Миколаївське" припинити порушення законодавства про захист економічної конкуренції, вказане в пункті 2 цього рішення, та привести протягом двох місяців з дня отримання даного рішення договори про надання послуг з водопостачання, укладені між ЖКП "Миколаївське" та споживачами цих послуг, до форми Типового договору про надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення, затвердженого Правилами надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України 21.07.2005 №630, про що у десятиденний термін повідомити Миколаївське обласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України.

Відповідно до частини третьої статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» штраф підлягає сплаті у двомісячний строк з дня одержання рішення.

Рішення адміністративної колегії Миколаївського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України може бути оскаржено до господарського суду Миколаївської області у двомісячний строк з дня його одержання.

Відповідно до частини восьмої статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» Товариство зобов'язано протягом п'яти днів з дня сплати штрафу надіслати до територіального відділення документи, що підтверджують сплату штрафу.

**Голова адміністративної колегії
Миколаївського обласного
територіального відділення
Антимонопольного Комітету України**

В. Харченко